UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Vltimarvm Volvntatvm, Svccessionvm, & Legitimationum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XLIIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96520

Visual Library

tio rerũ ſubſtantiã nõ mutat, vt ait Paulus Iurecõſul-
25 tus in l.pediculis.§.labeo.ff.de aur.& argen.leg.† Præ
terea pecuniæ, q̃ ſunt ſub nominibus debitorum, &
actionibus perſonalibus,ante illarũ ſolutionẽ,& exa-
ctionem nõ poſſunt dici eſſe,nec reperiri in bonis,&
in hr̃ditate creditoris,cum tunc ſint adhuc in bonis,
& dñio debitorũ,licet ipſæ actiones ĩ hr̃ditate eſſe di-
ci poſſint,arg.l.incendiũ. C.ſi cer.pe.& ſignanter hr̃ p̃
Carol.Ruin.in conſi.97. vol.2. verſi.ſed tñ præmiſſis,
& per Pau.Caſt.in conſi.287.lib. 2.ſm meã impreſſio-
nem, aliàs eſt conſi.373.in caſu ſupra ſcripto,in anti-
quis: Et in effectu per huiuſmodi legatũ vxori factũ te
ſtator voluit relinquere illas pecunias ſuas, & nõ alie
nas, quæ tp̃e obitus ſui in domo teſtatoris reperiren-
tur,& hoc eſt,quod in effectu,& attento cõmuni vſu
loquẽdi teſtator voluit ſignificare per illa verba, q̃ in
domo,& in hr̃ditate &c.¶ Nec p̃dictis refragatur id,
qđ aſſeritur voluiſſe do.Floria.de Sancto Petro ↄciuẽ
26 noſtrum in l.proculus.ff.de vſufru.ꝙ † ſub legato pe-
cuniarum cõprehendantur etiã nomina debitorũ,&
ſic pecuniæ nondum exactę iuxta no.per gloſ.in c.to
tum.j.q.3.& in l.rei.ff.de verb.ſignifi.& in l.2.C.de cõ
ſtit.pecu.qm̃ eius dictum in legatis nõ eſt verum, ſed
in alijs diſpoſitionibus,vt colligitur ex verbis Bart.in
d.l.talis ſcriptura in prin.iunctis ſupra deductis. Præte
rea quamuis eius dictũ in legatis etiam ſubſtineri poſ
ſet,quod tamen negatur,attamen ſecus eſſet,qñ in le
gatis fieret mentio de pecunijs,quæ eſſent, ſeu reperi
rẽtur in aliquo certo loco, vt in domo teſtatoris tp̃e
ſuæ mortis,vel in hr̃ditate,qm̃ tunc nomina debito-
rum cõtineri non dicerentur,vt iam ſæpe latius dixi.
27 ¶ Nec p̃miſſis etiã repugnare videtur, † ſi diceretur,
ꝙ is,qui legat rem,cẽſetur legare etiã actionẽ, quam
ad rem habet arg.l.ſi ſic.§.j.in fin.ver.cum l.legatũ ita
erat ff.de leg.j.& arg.l.qui actionẽ ff.de reg. iur. vbi is,
qui actionem ad rem habet, rem ipſam hr̃e videtur:
quod procedit etiam, ſi quis actionem perſonalẽ ha-
beat propter rem promiſſam,vt ibi per gl.ergo legata
pecunia dicetur legata actio, & ſic nomen debitoris:
quia facilis eſt reſponſio, aliud enim eſt legare rem,
ſeu pecuniã,quã mihi Titius debet,& tũc nihil aliud
cenſetur legatum, quam actio, ſeu nomen debitoris
d.l.ſi ſic.§.j.in fi.ver.& d.l.legatũ ita erat: At in caſu no
ſtro non fuit legata pecunia,quã Titius,vel alius debi
tor debebat,ſed pecunia,quæ in domo erit, ſeu repe-
rietur, quo in caſu debebitur pecunia largè ſumpta,
prout nomina debitorum nõ cõprehendit,Bar.per il
lum tex.in d.l.talis ſcriptura in prin.& p̃cipue reſtrin
gendo pecuniam ad certũ locum per iam dicta. Præ-
terea id,quod hr̃ in d.l.qui actionem,procederet etiã
in legatis,qñ teſtator legaret actionem, quam ad rẽ,
habet ratione dominij, vel obligationis pſonalis, q̃a
tunc rem legarẽ cenſeretur d.l.qui actionem: At ſi te
ſtator econuerſo in legatis legaret pecuniam ſimpli-
citer ĩ genere,nõ intelligeretur actionem, ſeu nomẽ
debitoris legare.d.l.talis ſcriptura in prin. ibiq; Bart.
28 Rurſus dico, † ꝙ qui ad rem habet actionem, impro
priè,& fictè rem,pro qua actio competeret,hr̃e intel
ligitur d.l.qui actionẽ,ibi ipſam rẽ hr̃e videtur, quod
verbum videtur eſt nota fictionis, & improprietatis
iuribus vulgaribus,& habetur in d.l.qui actionẽ; plus
.n.hr̃e dicitur,qui rem habet,quam ille,qui ſolã actio
nem ad rem habet.l.minus.ff.de reg.iur. quia magnũ
eſt commodum poſſeſſionis arg. l.is, qui deſtinauit.
ff.de rei vend.§.cõmodum Inſti. de interdic. l.in pari.
ff.de reg.iur. ¶ Nõ obſtat etiam l.ſi poſſeſſor.§.j.ff.de
petit.hæred.vbi à pari iudicantur pecuniæ hr̃ditariæ,
q̃ iam exactæ fuerunt, & pecuniæ nondum exactæ,q̃
tamẽ exigi potuerũt:ſed in ſpecie propoſita nulli du-
bium, ꝙ pecuniæ tempore mortis exactæ ſub legato
continebantur, ergo etiã pecuniæ nõ exactæ, qu[...]
men exigi potuerunt,quia dupliciter põt reſpon[...]
primo,ꝙ pecuniæ exactę ſub legato comprehẽ[...]
ita demũ, ſi in domo teſtatoris repertæ fuerint, [...]
verbis legati,de quo agitur,infertur, ſed pecuni[...]
dum exactæ,q̃ potuerunt exigi, quamuis pro ex[...]
habeantur,vt in d.§.j.nõ tamen poſſunt dici eſſe,[...]
reperiri in domo teſtatoris, vt ſupra plenius di[...]
29 cundo rñdeo,ꝙ † pecunię nondum exactæ, q̃ ta[...]
exigi potuerunt,habentur pro exactis, quando [...]
quẽ exigere pertinebat,illas noluit exigere,& [...]
lo uſus fuit argumẽto l. itẽ veniũt.§.itẽ eos.fide[...]
hęre.Vel dicas illas hẽri p̃ exactis quoad effectũ [...]
tuſconſulti,de quo in d.l.itẽ veniunt.§.p̃terhæc ver[...]
cum ante, quàm, ut dixit gl.in d.l.ſi poſſeſſor.§.[...]
non quoad effectum,de quo nos quærimus,per [...]
dicta. Ex quibus omnibus concludo, ꝙ ſub di[...]
gato facto do. Corneliæ de pecunijs, vt ſupra [...]
modo nomina debitorum continentur,à qu[...]
cunię extorqueri poterant. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Legato ſimplici omnium,& quorumcunq; mobilium, quæ [...] erunt,non comprehenduntur chirographa,ſeu calẽdaria, [...] nomina debitorum in illis contenta,niſi expreſſè fuerit [...] & nu.4.quod declaratur nu.30.*

2 *Idẽ eſt in legato domus cũ ijs,quæ ibi erũt:qđ declaratur nu.31.*

3 *Idem eſt etiam in legato tabernæ,ſeu apotheca.*

5 *Legatum factum per verba omne,& quodcunque ſimul [...] & per verbum quoquo modo,& ſimilia,dicitur, & eſt vniuer ſale,Et præſertim additis verbis abſque vlla reſeruatione, [...] retentione,& omni exceptione remota num.6.*

7 *Tutor datus rebus,q̃ ſunt in tali ciuitate, dr̃ datus vniuerſ[...]*

8 *Nomina hæc mobile,mobilia,maſſaritiæ,ſuppellectilia,& [...] mentum ſunt nomina appellatiua collectiua.*

9 *Fructus percepti ex re ſubiecta reſtitutioni non ſunt fideicõ[...] rio reſtituendi,niſi teſtator dixiſſet,quantacunq; pecu[...] redẽ p̃uenerit ex hæreditate,omnem reſtituat,& [...]*

10 *Legatum vxori factum dici factum quoad proprieta[...] no iure,non autem quoad vſumfructum ſolum, ex [...] concurrentibus demonſtratur.*

11 *Fideicommiſſo renunciatum,& ius pleno iure tranſla[...] tur ex facultate in diuiſione ad inuicem data vendendi, [...] di,& liberè diſponendi.*

12 *Legato generali facto de ijs bonis,quæ in domo ſunt,non compre henduntur venalia,nec futura,nec nomina debitorum, [...] quæ ad tempus in domo poſita ſunt,*

13 *Niſi vltra illa verba dictũ eſſet,oĩa,q̃ quoquo mõ in domo [...]*

14 *Legato omnium bonorum,oĩum rerum,oĩum pecuniarum [...] prehẽduntur chirographa,& nomina debebitorum, Niſi [...] verba generalia adiectum eſſe omnia,& quæcunque bona, [...] nes,& quaſcunque res,& pecunias,& nu.24.& 25.*

15 *Rerum appellatio maior eſt appellatione bonorum.*

16 *Legatum vniuerſale aptũ eſt plura cõprehendere, quã gen[...]*

17 *Legato omnium bonorũ tanquã vniuerſali calendariũ cõti[...]*

18 *Chirographis relictis,dicuntur etiam relicta nomina debito[...] in illis comprehenſa.*

19 *Legatum per verba generalia,ſeu vniuerſalia etiam reſtrict[...] certum locum factum filio,ſi teſtatoris facultates ampla [...] comprehendit etiam venalia,& merces,ac ea, quæ ad tem[...] ſunt domi re condita,& nu.24.*

20 *Idẽ,ſi legatũ huiuſmodi factũ eſſet piæ cãæ, Acẽt vxori [...]*

21 *Legatum factum ſub nomine vniuerſali comprehendi etiam [...] quod poſt teſtamentum ſuit rei legatæ adiectum.*

22 *Vxor quoad legata eſt priuilegiata,ſicut ſunt filius,& alia [...] iuncta perſonæ.*

26 *Rei,& pecuniæ appellatio maximè cũ illo nomine quæcunq[...] net nomina debitorum,& ſic calendaria,& chirograph[...]*

27 *Rei appellatio eſt latior appellatione pecuniæ.*

28 *In bonis ſunt etiam iura,actiones,& nomina debitorum.*

29 Pecu[...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

…nia, & rei appellatio maximè cum illo nomine quæcunque …inet etiam iura, actiones, & nomina debitorum, quæ in ca…darijs, & chirographis conſiſtunt.

…ita cum gl. ff. de leg. 3. declaratur.

…xorem. §. legauerat. ff. de leg. 3. declaratur.

…prædijs. §. pater. ff. de leg. 3. declaratur.

…debitorũ, iura & actiones certo loco circũſcribi, & cõtineri …dicũtur, adeò ꝙ nõ poſſunt dici eſſe in domo, vel in fundo.

…omodo ſub legato vniuerſali comprehendi poſſint.

…de lanionis in fi. ff. de ſuppellect. lega. declaratur.

…ibi mœuia in prin. ff. de leg. 3. declaratur.

…s nouiter poſt teſtm̃ factum empta per teſtatorem quando …r priori domui habitationis illius accedere, & pars eius …appellatione domus, quæ tempore mortis erit habitatio …toris, contineatur: & quando, & quomodo domui prius le…accedere dicatur, nu. 47. & 40.

…na vna ex binis ædibus vicinis, & è contra ex vna domo bi…des à domino fieri poſſunt.

… Legato rerum, quæ erunt in domo, facto verbis futuri tp̃is, & re…ad tp̃s mortis teſtatoris, cõprehẽduntur omnia reperta in …principali, eiq; acceſſoria, ac etiam illa, quę poſt teſtm̃ ſup…loco priorum ſubrogata fuerunt.

39 …in domibus ſuis iuſſit fieri hoſpitale, quod hæredem in …illasq; domos poſtea alienauerit, & alias emerit, com…prehenduntur hæ emptæ ſub teſtamenti diſpoſitione.

40 Domus nouiter empta poſt teſtamentum factum quando legato domus cedere dicatur.

41 Legato … magis ex vſu teſtõris, q̃ ex ẽptione agnoſcit.

42 … ex cõſuetudine hr̃e domũ principaliorẽ, debet …appenditia habere, quatenus teſtator in vſu habuit.

43 … nominatim expreſſo quando adiectum poſtea dicto …legato.

44 … legato pars alienetur, reliqua pars fundi tm̃ debetur.

45 … fundi, vel domus cum ſuis demonſtrationibus factũ per …ſolita demonſtrare ſolum tp̃s teſtamenti, & nõ mortis, …etiam omne id, quod poſt factum teſtm̃ fuit fundo, vel …legatæ adiectum, quando legatum eſt factum piæ cauſæ, …filio, aut coniunctę perſonæ, ac etiam vxori.

… factum per verba ſolita importare tempus teſtamenti …ſunt verba præſentis tẽporis, & pronomina meum, tuũ, …ſimilia; quando etiam futura, & rei legatæ poſt teſtamen…factum adiecta contineat.

… monſtrationis cã poſita non ampliant, neq; reſtringunt legatũ.

… vſusfructus factum vxori cũ hoc, ꝙ durãte vſufructu, ne …dotes ſuas ab hæredibus repetere, cenſetur factũ in recõ…penſationem dotium, & tanquam non gratuitum debet latè in…terpretari, vt etiam tempus mortis comprehendat.

… ad comburendum tempore mortis teſtatoris inciſa, & à ſo…lo ſeparata, ſed nondũ ex prædio amota, neq; recondita, ad vſu…fructuarium prædij non pertinent, ſed ad hæredes.

… Locatio rerum, in quibus alicui relictus vſusfructus, pertinet ad vſufructuarium, non autem ad hæredes proprietarios.

… privationis adiecta à teſtatore hæredibus moleſtantibus …em in vſufructu ſibi relicto, ſi quis ex hæredibus illã mo…leſtauerit, cui portio ſua acquiratur.

… ignorantia iuris, & craſſa nullo modo excuſat.

… teſtatio tangens ius proteſtantis, & alterius facta ex iuſta …prodeſt proteſtanti, & aduerſario nocet.

EPITOME.

…legato facto vxori hoc modo, itẽ reliquit eius …omne, & quodcũq; mobile, & omnes, & quaſ…mobilias, & ſupellectiles, & fulcimẽtum do…habitationis ipſius teſtatoris, & oẽs, & quaſcũq; res, omnia, & quæcunq; bona mobilia, ac omnes, & quaſcunq; pecunias, anulos, & iocalia tàm auri, q̃ ar…genti, & cuiuſcunq; cõditionis, generis, & ſpeciei exi…ſtunt, quæ fuerint, & repertæ fuerint tp̃e mortis teſta…toris, abſq; vlla reſeruatione, & omni exceptione re…mota in domo habitationis dicti teſtatoris, cõprehẽduntur literæ cambij, ſcripta priuata, & chirographa vnà cum nominibus debitorũ in illis contentis reperta in domo habitationis teſtatoris tp̃e eius mortis.

Et ſi teſtator aliã domum poſt factum teſtm̃ emiſſet, quam ex uſu, & deſtinatione ſua priori domui applicaſſet, etiam omnia bona, literę cambij; ſcripta, priuata, & chirographa reperta in hac domo nouiter empta, legato prædicto comprehenduntur.

Legato domus ad præſens habitationis teſtatoris quoad proprietatem facto pię cauſę, & quoad vſum, & vſumfructum, ac habitationem illius facto vxori, comprehendi etiam domum nouiter poſt factum teſtamentum emptam, & ex deſtinatione, vſuq; teſtatoris priori domui applicatam, hic demonſtratur.

Ligna ad ꝯburẽdũ tp̃e mortis teſtõris inciſa, & à ſolo ſeparata, ſed nõdũ ex p̃dio remota, neq; recõdita, nõ ad vſufructuariũ p̃dij, ſed ad hæredes pertinent.

Locationis ius ſpectat ad vſufructuarium rei, non autem ad hæredes proprietarios.

Pęna priuationis impoſita hæredibus moleſtãtibus vxorẽ teſtatoris in vſufructu ſibi relicto, ſi quis ex hæredibus illam moleſtauerit, portio ſua applicatur ſecundũ diſpoſitionẽ teſtatoris, aliàs cohæredibus pro hæreditarij portionibus: neq; hæres moleſtãs aliquo mõ excuſatur, maximè ſi vxor ei fuerit hoc ꝓteſtata.

CONSILIVM XLIIII.

VISO teſtõ, & ꝯſideratis ijs, q̃ in pũcto mi-
hi exhibito cõtinentur, ſuper dubijs ꝓpo-
ſitis, q̃ breuiſſimè potero, me abſoluã: Et
ĩ primis ſup dubio, an literæ cãbij, & ſcri-
pta priuata manu quorũdã debitorũ teſtõris reperta
in domo habitationis, ſeu in parte domus illi cõnexa
& applicata tp̃e mortis teſtõris ſpectẽt, & ꝑtineant ad
do. Helenã vxorẽ teſtõris, & ſic cõprehẽdant ſub lega
to mobiliũ vxori facto; nõ cõpræhendi qdẽ, neq; ad
vxorẽ ſpectare; multa iura cũ ibi no. ꝑ gl. & doc. pri-
1 ma frõte vident inferre, † vt in l. vxorẽ. §. legauerat. ff.
de leg. 3. vbi ſub illis verbis, qcquid in patria gradibus
poſſideo, nõ ꝯtinent chirographa, ſeu calendaria, &
in l. q chirographũ, & in l. q filiũ eo. tit. vbi noĩa debi-
torũ, q̃ ſub calendario, ſeu chirographis cõtinẽtur, le
gatario debent, ita demum, ſi expreſsè calẽdariũ, ſeu
chirographũ relictũ fuerit, ergo ſecus, ſi nõ fuerit reli
ctũ calẽdariũ, aut chirographũ, ſed ſimpl̃r oĩa, & quę
cunq; mobilia, q̃ domi erũt, qa cũ calendariũ, & chi-
rographũ, & cõſequẽter pecuniæ exigendæ non de-
beant perpetuò manere in domo, nõ cõtinentur ſub
legato, vt in d. l. vxorẽ. §. legauerat verſi. item quæſitũ,
& ibi glo. in verb. ſupra, bonus tex. in l. ſi chorus. §. j. ff.
eo. ti. facit, quod voluit Rom. in ſuo ſigulari 671. aliàs
2 1543. regula eſt &c. † & dicit text. in l. ſi ita legatũ cũ
gl. ff. de leg. 3. ꝙ legata domo cum ijs, quæ ibi erãt, vel
erũt, &c. nomina debitorum non debentur, & ſic nõ
continẽtur chirographa, nec calendaria, quia illa nõ
ſunt in domo, vt ibi perpetuò ſint, ſed ſolũ ad tẽpus, &
ibi gl. allegat multa iura ad propoſitum, maximè tex.
no. in l. generali. §. vxori. ff. de vſufructu legato, & eſt
optimus tex. in l. cũ de lanionis. §. Sabinus. l. quæſitũ.
3 §. Papinianus il 2. ff. de fundo inſtruc. l. ſi fundus. ff. de
legat. 3. facit etiã l. prædijs §. pater eo. tit. ubi legata ta-
berna, ſeu apotheca purpuraria non continẽtur debi-
ta apothecæ, & facit. l. quæſitum. §. prædia. & in fi. eo.
tit. & ibi Bar. ¶ Præterea non deberentur, niſi ea, quæ
tp̃e teſtamenti reperiebãtur, vt in l. Iuliauus in fi. ff. de
leg. 3. niſi expreſſè aliud teſtõr uoluerit; ut ĩ l. vxori. §.
4 vxori eo. tit. l. Lucius in prin. ff. de leg. 2. † & ꝯfirmari
vident p̃miſſa ꝑ tex. ubi vr̃ caſus in l. Cai⁹. ff. de leg. 2.
vbi appellatione domus cum his omnibus, quæ ibi
ſunt, certè nõ dicuntur nomina debitorum cõtineri,

quia illa loco non circunſcribūtur, nec cōtinentur,
& dicit Bar.ibi, ꝙ non obſtat tex.in l.ſeruum filij §.eū
ff.de leg.2.quia aut legatur chirographum, vel calen-
darium,& dicūtur legata noīa debitorū.d. §.eū.l.qui
filiū,& l.qui chirographū.ff.de leg.3.Aut vero legatū
eſt generale,dicendo,oīa quę in domo ſunt,& tūc nō
dicūtur legata noīa debitorū.d.l.Caius.Item pro hac
opinione,ꝙ ſub hoc legato nō cōprehendantur cau-
tiones,eſt tex.in l.quæſitum.§.Papinianus.ff.de auro,
& arg.legato,q loquit in legato generali vxori facto,
optimus eſt tex.in d.l.cū delanionis ī fi.verbis,& me-
lior eſt in l.ſi mihi mœuiā in prin.ff.de lega.3.¶ Præ-
miſſis tn̄ nō obſtantibus, in caſu occurrenti, contra-
5 riū verius eſſe puto, † & præmitto verba legati ſupel-
lectilis,& aliarum rerū ibi,& in vna alia parte teſtator
iure legati,& aliàs omni meliori mō, quo ipſe potuit
reliquit dictę dn̄ę Helenę eius vxori omne, & quod-
cunq; mobile,& oēs,& quaſcūq; mobilias,& res mo
biles,maſſaritias,& ſuppellectiles, & fulcimentū do-
mus habitationis dicti teſtōris,& oēs,& quaſcūq; res,
& oīa,q̄cunq, bona mobilia,ac oēs,& quaſcūq; pecu
nias,anulos,collanas,& iocalia tàm auri,q̄ argēti, &
cuiuſcūq; cōditionis,ſortis,ſpeciei, & generis exiſtāt,
quę fuerint,& repertę fuerint tp̄e mortis teſtōris,abſ-
que vlla reſeruatione, omni exceptione remota, in
domo habitationis dicti teſtatoris,prout in teſtō cōti
netur,quę verba apparēt eſſe nō ſolum generalia,ſed
ēt vniuerſalia,vt in l.Lucius in prin.cū ibi not.p Bar.
ff.de leg.2.l.cū aurum,alias eſt.l.& ſi.§.infecti.ff.de au-
ro,& argento lega.iunctis verbis Bar. ibi in fi.& colli
gitur ex traditis ab eodem in l.generali §. vxori.ff.de
vſufr.leg.vbi & ſi dicēdo oēs res, q̄ in domo ſunt,ſeu
erūt,nō dicatur legatū vniuerſale,ſed generale, vt ibi
& per Bar.in l.ſi ita.ff.de auro,& argen.leg. & in l.fin.
§.j.ff.de leg.2.tn̄ qn̄ dictum eſſet oēs res, quę quoquo
mō in domo ſunt,aut erunt, legatum dicitur vniuer-
ſale,& illa limitatio,& reſtrictio, q̄ in domo ſunt, nō
reſtringit legatū,vt per Bar.in d.§.vxori ī fi.verbis;ſed
in hoc legato nō ſimpliciter dictum fuit omne mo-
bile,oēs res,oēs pecunias,oēs modilias,oīa bona,quę
in domo erunt,ſed omne, & quodcūq; mobile, oēs,
& quaſcunq; res,ſeu oēs,& quaſcunque mobilias,&
oīa,& quæcunq; bona,oēs,& quaſcunq; pecunias;er
go cenſetur legatum vniuerſale, pp illa verba gemi-
6 nata quæcūq;,vt ex verbis Bar.infertur,† & prętertim
addendo illa verba abſq; vlla reſeruatione, vel reten-
tione,omni exceptione remota,quę veniūt augumē-
tatiuè,vt de ijs,quæ quoquo mō reperta fuerūt in do
7 mo tp̄e mortis,nihil exceptum eſſe dicatur;† facit ēt
id quod voluit gl.in l.ſi tamē ff.de teſta.tut. vbi tutor
datus rebus,quę ſunt in tali ciuitate,dicitur datus vni
uerſitati,& ibi Bar.qui legit legem illā, ſub l.certarū.
8 ¶ Præterea † hęc nomina,mobile,mobilia, maſſari-
tię,ſuppellectilia, & fulcimētum ſunt noīa appellati-
ua,collectiua,ergo vniuerſalia Bar.in l.fi.§.j.ff.de leg.
2.& eſt optimus tex.in l.Caius.§.Titius.ff.eo.tit.¶ Vl
timò nobis optimè īſeruit vnū aliud,nā certi iuris eſt,
9 ꝙ † fruct⁹ percepti ex re reſtitutioni ſubiecta nō ſunt
reſtituendi fideicommiſſario,vt in l.in fideicommiſ-
ſariam cum gl.ff.ad Treb.ſed ſi teſtator dixerit,quan-
tacunq; pecunia ad hæredem peruenerit ex hæredita
te,oēm illā reſtituat,pp illa verba quantacunq; pecu-
nia omnis perueniat,hæres tenebitur reſtituere ēt fru
ctus,qui aliàs regulariter non ſubiacent reſtitutioni.
10 ¶ Itē præſuppono, † ꝙ ea,quæ in hoc legato cōtinē-
tur,dicuntur relicta vxori pleno iure,hoc eſt, quoad
proprietatem,& vſumfructū,nō aūt ſimpliciter quo-
ad vſumfructū tm̄,qa in tali legato nulla eſt facta mē
tio de vſufructu,ergo dicitur legata plena proprietas,
vt in l.filios,& ibi Bar.tol.ff.de vſufru.leg. Teſtator ad

hæc prohibuit aliquo mō,aliquoùe ratione, vel ca-
ſa moleſtari debere ab hęredibus,legatarijs,vel fi-
gatarijs,quod nō eſſet,ſi ſolum vſusfructus eſſet le-
tus,quia poſſet moleſtari ſaltē in ſatiſdando, ſeu ca-
tionem p̄ſtādo iuxta l.j.cum ibi no.C.de vſufru.ci
mil.Voluit ēt teſtator vxorem poſſe res in legato c-
prehenſas vendi facere, & de illis diſponere velle
abſq; moleſtia,& impedimento alicuius, ex quibus
infertur legatam fuiſſe ſibi plenam proprietatem a-
gumēto l.cum hi.§.ſi vni.ff.de trāſac.ſm̄ quod i
tex.intelligit Bar.in l.Libertis in princ.in j.colum.
finem ff.de alimen.& ciba.legat.vbi Bar.ēt in formi
bus terminis loquendo ad hoc allegat.l.donatione.
§.ſpecies.ff.de donationibus,optimus ē tex.& ibi Bal.
11 in l.proculus putat.ff.de vſufruc.& faciunt, quæ ha-
bentur per doc.poſt Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres
in 8.qōne ff.de verborum obl. vbi ſi ad inuicem di-
uiſione ſit data facultas,vt poſſint vendere, alienare
& liberè diſponere,cēſetur renunciatum fideicōmiſ-
ſo,& ius pleno iure tranſlatum:Pręterea cū data fue-
rit poteſtas vxori diſponendi liberè,& ſi quod fue-
rit tp̄e mortis,quod non fuerit cōſumptum, nec per
vxorē diſpēſatum, teſtator pro dimidia legauit, & re-
liquit, prout ī teſtō,ergo infertur, ꝙ plena proprietas
dictorū bonorum dicitur relicta vxori, quæ per fidei-
cōmiſſum poſt mortem ſuam grauata fuit reſtituere,
vt eſt tex.notab.in auth.cōtra rogatus,& in corpore,
vnde ſumitur.C.ad Treb.l.Titius cum ibi no.fi.col.
& vbiq; doc. ¶ His ſtantibus,modo ꝙ literæ,& chi-
rographa reperta in ipſa domo cōprehendantur ſub
legato p̄dicto, oſtenditur multipliciter,& in primis
12 † quia licet regulariter ſub legato generali facto de
ijs bonis,q̄ in domo ſunt,nō cōprehendantur venalia
nec futura,nec noīa debitorū,nec illa,q̄ ad tp̄s in do-
mo poſita ſunt,vt in iuribus ſupra primo loco allega-
tis,vt in d.l.Caius,cū ſimil.in prin.ff.de leg.2.quia per
illa verba, q̄ in domo &c videtur legatum reſtringi,
13 †tn̄ qn̄cunq; vltra ea uerba generalia,oīa,q̄ in domo,
etiam eſſet adiunctum illud verbum quo quomodo
dicendo,oīa,q̄ quoquo modo in domo erunt,cōpre-
hendētur etiam venalia,& q̄ nō ſunt poſita in domo
vt ibi perpetuo ſint,ſed tm̄ ad tp̄s,vt eſt doctrina Bar.
14 in l.generali.§.vxori.ff.de vſufruc.leg.† ergo ſimiliter
dicēdum eſt,ꝙ quamuis ſub illis verbis generalibus,
oīa bona,q̄ in domo &c.nō comprehēdantur chiro-
grapha debitorū,vt in d.l.Caius cū alijs p̄allegatis, ſ
ſecus eſt,qn̄ teſtator vltra ea verba generalia, oīa bo-
na,oēs pecunias &c.ēt adieciſſet illa verba gemina-
oīa,& q̄cunqne bona mobilia,& oēs,& quaſcunque
res,& oēs,& quaſcunq; pecunias,tunc.n. cōtinebun-
tur etiam chirographa,& literæ, q̄ in domo tp̄e teſta-
15 menti fuerunt repertæ,& tanto magis,quia ſicut re-
rum appellatio maior eſt appellatione bonorum, vt
in l.rei la j.& la 2.iuncta l.ſubſignatum.§.bona,& i
gl.ff.de ver.ſig.ita maior erit ſignificatio illorū ver-
rum,oēs,& quaſcunq; res,quam ſit illa,oīa bona,
quoquo modo &c. ſed hæc vltima cōtinent calē-
rium,& noīa debitorū in eo cōtenta Bar.in d.l.gene-
rali.d.l.vxori meæ,ergo magis idē dicetur de verbis
lis oēs,& quaſcunq; res. ¶ Suadetur hoc, nā, vt dixi
eſt,huiuſmodi legatū ſic factū,potius dicitur vniuer-
16 ſale,q̄ generale,† & ideò aptum plura cōprehendere
q̄ legatū generale ad not.in l.ſi ita.ff.de aur.& arg. l
& in l.fi.§.j.ff.de leg.2.& ad propoſitū eſt tex.nota.
17 l.vxori meæ.ff.de vſufru. leg. vbi † ſub legato om-
bonorum,quia vniuerſale eſt,continetur calēda-
hoc eſt liber, in quo ſunt deſcripta nomina de-
18 rum, † ergo cū chirographa reperta cenſeantur
cta,dicuntur,ſeu cenſentur etiam relicta nomi-
bitorum,quę in illis cōſiſtunt.d.l.qui chirogra-

ſeruũ filij.§.cum qui.ff.de leg.j. l.qui filium ĩ prin. de leg.¶Scdõ induco tex.in l.Lucius in prin.ff.de leg. vbi ſub legato facto ꝑ verba vniuerſalia cõtineẽ calendariũ,hoc eſt liber,in quo deſcripta ſunt noĩa debitorũ,& ſi illa nomina, quæ extabant tꝑe teſtamẽti, à debitore exacta forent,deinde alia nomina debitorũ nata,& deſcripta eſſent illa cõprehẽdũtur ſub legato vniuerſali:Sed in caſu occurrẽti,legatũ nõ ſolũ factũ fuit per verba generalia,ſed ẽt geminata,& ſepius iterata,ergo tanquã vniuerſalia,ſeu hẽntia vim vniuerſaliũ dẽnt cõtinere chirographa, & literas cãbij. Tertio hoc idẽ ſuadetur,† nam quãuis verba generalia reſtricta ad certũ locũ,vt oĩa,q̃ in domo sũt, nõ videãtur cõprehẽdere venalia,nec merces, nec ea, quæ in ea ſunt domi recõdita, vt in iuribus ſupra primo loco allegatis,tñ hoc fallit qñ huiuſmodi legatũ per verba vniuerſalia, ſeu generalia factũ fuiſſet filio, & teſtatoris facultates eſſent amplæ, vt in l.quæſitũ.§.ſed ſi ad ſpeciẽ.ff.de fundo inſtru. quem tex.ad hoc ponderat Rom.in ſuo ſingulari 1566.aliàs 1543. regula eſt; † Idẽ dicendũ erit in legato facto piæ cauſæ, quia illa filio æquiparatur,vt per Bar.in l.j.C.de ſacro ſanct.ec cle.& ibi Bal.& alij,& per Roma.in auth.ſimiliter C. ad l.Falc.inter ſpecialia vltimæ volũtatis,& facit optimè id,quod voluit Sozi. in l.j.in 5. notab.ff.de reb.

21 dubijs,† vbi ſub legato poderis, vel aliter facto ſub nomine vniuerſali cõprehẽditur id, quod poſt teſtm̃ rei legatæ fuit adiectũ,vt ẽſt notabil. deciſio Bar.rn l.

22 placet in ſi verb.ff.de lib.& poſth.† Idẽ etiã videtur in vxore,& filiũ,quę quoad legata eſt priuilegiata,ſicut ſunt filij,& aliæ cõiunctæ perſonæ,vt in l.cũ alienã C.de leg.& in §.nõ ſolũ inſti.eo.ti.& habetur optimè per Sozi.in d.l.j.in d.5.no.bonus tex.in ſimili in l. Aurelius,§.Titius ff.de libera.leg.& in l.ꝑdia.§.affini verſ. affini ſiſij ff.de fund.inſtruc.& ideo infertur, ꝙ licèt quãuis alias taliter legatũ generale nõ ſoleat cõprehendere nomina debitorũ,qñ eſt factum vxori,ſeu alij cõiunctæ perſonæ,vt in l.quęſitum.§.Papinianus quoq; lib. ff.de fundo inſtructo cũ alijs iuribus ſ̃ j.loco alleg. ſimilis erit,quando legatũ reperitur factũ per verba vniuerſalia,ſeu pinguia,& geminata,& qñ facultates teſtatoris nõ eſſent tenues , prout nõ ſunt in caſu occurrenti,veluti ex relatis in teſtõ colligi poteſt, vt eſt in d.l.quæſitum §.ſed & ſi,& per Sozi.in d.l.j.in 5. notab.& eſt tex.no.in d.l.Prædia.§.affini.in verſ.idem quæſijt ibi , cũ pleniſſima teſtõris erga affinẽ volũtas in eo quoq; manifeſtetur,& hoc eſt ibi, quia teſtator voluit fundũ affini dari. vt eſt inſtructum cum omnibus rebus,& mãcipijs.¶ Quarto † induco l.baliſta.ff. ad Tre.vt licèt fructus percepti ab hęrede grauato iudicio teſtatoris fideicõmiſſario nõ ſint reſtituendi, vt habetur in l.in fideicõmiſſariã ff.ad Tre.cum ibi not. ſi quando teſtator vſus fuit his verbis,quãtacunq; pecunia ex hæreditate mea de bonis meis ad hæredem peruenerit, omnis illa pecunia perueniat ad fideicõmiſſariũ, propter illa verba vniuerſalia, & geminata cõprehẽdũtur fructus percepti iudicio teſtatoris, vt ſint reſtituendi fideicõmiſſario,cum tamen aliàs nullo modo regulariter tales fructus ſpectent ad ipſum fideicõmiſſariũ,quia illa verba generalia, & geminata operant,ꝑinde ac ſi expreſſe teſtator mandaſſet fructus omnes etiã iudicio ſuo perceptos debere reſtitui,quo idem dicendum eſt in caſu occurrenti,ꝙ cõprehendantur chirorographa,& literæ, quę aliàs nõ cõprehẽderẽtur ſub legato generali, ex quo teſtator vſus fuit his verbis,omnes,& quaſcunq; pecunias,& oẽs,& quaſcũq; res ſine exceptione aliqua:quę verba vt ſtatim dicetur,ex ſui ſignificatione poſſunt importare nomina debitorum, & chirographa. ¶ Quinto

24 cõſidero,† ꝙ teſtator prius vſus fuit his verbis,omne, & quodcunq; mobile,& omnes,& quaſcunq; mobilias,& res mobiles,& maſſaritias, & ſuppellectiles,& fulcimẽtum domus habitationis dicti teſtatoris,quę verba generalia ſunt,& quamuis dici poſſit,prout arbitror verum eſſe,ꝙ ſub illis,nõ dẽant cõprehẽdi nomina debitorũ,nec chirographa,ſed ea,quę domi tã tũ realiter cõtinẽtur per tex.in d.l.Caius,& in d.l.vxorem.§.qui legauerat cui ſimil tamen ex quo vltra illa teſtator adiecit alia magis pinguia, & vniuerſalia, vt aliquid operentur, prout operari debent l.ſi qñ ff. de leg.j.l.ſi qñ.C.de inoffi.teſta. neceſſe eſt dicere, ꝙ illa comprehendant chirographa,literas, & calendaria, quæ certo loco cõprehendi,& cõtineri poſſunt,quãuis aliàs ſub verbis generalibus ſimpliciter poſitis, non deberent contineri d.§.legauerat,& ibi Bar.& d. l.Caius, & hoc arg.tex.no.in l.ea tamẽ adiectio,& ibi Bal.ff.de leg.3.nam hæc verba vltimo loco poſita ſtãt augumentatiuè,vt ibi, & ad no.per Bar. in l.is qui ducenta §.vtrum ff.de reb.dub.optimus eſt tex.illũ non cauillando in l.quæſitum §.prædia.ff.de lega.3.ibi his verbis prędia vti a me poſſeſſa ſunt,& quęcunque ibi erunt,cum moriar,lego, quęſitum eſt de mancipijs, cęteriſq; rebus,quę ibi fuerunt,an ad legatarium pertinerent,reſpõdi ea omnia,de quibus quęreretur, legata videri,& eſt optimus textus in l.prędia.§. Liberto.ff. de fundo inſtruc.in fi.verbis,vbi ſub verbis generalibus,& reiteratis nummi,& calendaria debentur, niſi contraria mens teſtatoris probetur.Sexto corro

25 boro pręmiſſa, † ponderãdo,ꝙ vltra,omne,& quodcunq; mobile,& omnes,& quaſcunque mobilias,& res mobiles,maſſaritias, & ſupplectiles, & fulcimentum domus habitationis,ſub quibus certum eſt teſtatorem comprehendere voluiſſe omnia corporalia, & omnes ſpecies rerum mobilium,nõ tamen inſtrumenta,& chirographa, in quibus nomina debitorũ continebatur,vt videtur in l.ſi mihi mœuia in principio,& in fine d.l.prędijs §. pater. l.ſi ita legatum cum ſimil.ff.de leg.3. etiam teſtator adiecit verba illa vniuerſalia,& generaliſſima,& omnes, & quaſcunq; res , & omnia,& quæcunque bona mobilia, & omnes, & quaſcunque pecunias,quæ vt dixi, vt aliquid operentur, debent nomina debitorum , & ſic chirographa,

26 & calendaria continere; † Item quia ſignificatio illorum eſt ſub ſe cõtinere nomina debitorum,& ſic calẽdaria,& chirographa debitorum,vt de rebus, & de pecunijs,maximè cum illo nomine quibuſcunque , probatur in l.rei la prima, & la ſecunda: & in l. pecu-

27 nię la j.& la 2.ff.de verborum ſignificatio.vbi † latior eſt ſignificatio rei,q̃ pecunię,qa appellatione rei cõtinẽtur iura,actiones,& illa ẽt,quę non ſunt in bonis,& extra patrimonium,ſed pecuniæ appellatione contineri dicuntur ea ſolum,quę ſunt in patrimonio,& in bonis,etiam ſi ſint iura,actiones, & his ſimilia , vt ibi & in l.prima ff. ſi certum petatur, & vbique per gloſſ. iuncta l.bonorum. §.in bonis. ff. de verborum ſigni-

28 ficatio. At † in bonis ſunt etiam iura,actiones,& nomina debitorum,vt in l.bonorum.§.in bonis.ff.de ver

29 borum ſignificatio. ergo † pecuniæ appellatione , & præſertim quando adijcitur illud pronomen quæcunque,certæ actiones, iura, & nomina debitorum, quę ſunt in calendarijs , & chirographis, contineri dicentur,vt probatur etiam in l. j.in fi. cum l.ſequen. ff.de calumnia.& in l. ſecunda. §.penul.cum gloſſ.C. de conſtitu.pecun.vbi ſub ijs verbis, quaſcunque res, omnia etiam iura , & actiones contineri dicuntur: ſimiliter dicendum eſt ijs verbis , quaſcunque pecunias,vt comprehendant omnia, quæ in patrimonio, & in bonis ſunt: per quam rationem videntur tolli omnia ferè iura,quæ probare videntur, ꝙ ſub legato generali non continentur chirographa,ſeu calenda-

ria,& nomina debitorum, vt in l.ſi mihi in fi. ff.de le-
gat.3.cum ſimilibus ſupra allegatis, quia nõ loquun-
tur,quando legatum eſſet factum per hæc verba,om
nes,& quaſcunque res,& omnes,& quaſcũque pecu-
nias,quarum appellatione nulli dubium,ꝙ cõtineri
poſſunt iura,actiones,chirographa,& ſimilia,& ſic il
la,quæ fortè non comprehenderentur appellatione
rerum,vel pecuniæ ſimpliciter,argumento d.l.baliſta
ad trebellianum,vt ſupra,& maximè,quando vltra il
la verba generaliſſima eſſet facta mentio in eodem le
gato de rebus mobilibus ſimpliciter, vt dictum eſt.
¶ Prædicta concluſio corroborabitur etiam melius
reſpondendo contrarijs,quibus & ſi ex iam dictis col
ligi poſſet reſponſio,tamen aliquibus,quæ non vidẽ-
30 tur ſublata,clarius reſpondebo; tex.† ergo in d.l.vxo
rem.§.legauerat de leg.3.loquitur in alio caſu,vt quã-
do eſſet dictum:quicquid in patria gadibus poſſideo,
de rebus autem,& pecunijs quibuſcunque tex.ibi nõ
loquitur quæ verba multum operantur, vt ex prædi-
ctis colligitur,& eſt gl.notabilis in l. quod his verbis
31 in prin.ff.de leg.3. Similiter † reſpondetur text.in l.ſi
ita ff.de leg.3.cum gl.& in l.prædijs.§.pater.ff.eodem
tit.vbi legata taberna purpuraria cum ſeruis,& purpu
ris,quæ in die mortis teſtatoris ibi fuerint,non con-
tinentur nomina debitorum.quia ibi teſtator ſe retu
lit ad certa bona particularia,vt apparet in d.§.pater,
& in d.l.ſi ita teſtator dixit,quæq; mea ibi erunt,cum
moriar,nõ autem in dictis iuribus vltra alia verba ge
neralia,vſus fuit teſtator illis verbis generaliſſimis,&
prægnantibus omnes,& quaſcunq; res, & omnes, &
quaſcunq; pecunias,quæ apta ſunt neceſſario cõtine
re actiones,& nomina debitorum comprehenſa ſub
chirographis, & literis domi repertis tempore mor-
tis,vt cõcluſum,& demonſtratum fuit.¶ Nec aduer
32 ſatur, † ꝙ nomina debitorum,iura,& actiones nõ di
cũtur circumſcribi,nec cõtineri certo loco,adeò qđ
nõ poſſunt dici eſſe in domo,nec in fundo,vt in l.ca-
ius.ff.de lega.2.& ibi Bar.d.l.vxorem.§.legauerat,& in
l.ſi fundus.l.quæſitũ.§.j.ff.de lega.3.vbi eſt tex. notab.
ꝙ legato fundo cum ijs,quæ ibi erunt, & etiam cum
his verbis, quicquid in prædio ſemproniano habeo,
nõ continentur nomina debitorum,ad idem eſt tex.
in d.l.ſi mihi mœuia in prin.ff.de leg.3.quia reſpõderi
33 poteſt,ꝙ † & ſi iura incorporalia, vt nomina debito-
rum,nõ poſſint dici cõtineri in domo, quia nec vide-
ri,nec tangi poſſunt,vt in dictis iuribus,iuncta l.j.§.in-
corporales.ff.de rerum diuiſione,tamẽ chirographa,
& literæ cambij,quæ corporalia ſunt,benè contine-
ri, & circumſcribi certo loco poſſunt, quãuis ſub ſe
comprehendãt nomina debitorum,& iura, vt in l.ſer
uum filij.§.eum.ff.de leg.2.& ideò caſu,quo ſub lega-
to vniuerſali comprehendantur chirographa,quę di
ci poſſunt,vt quid corporale, tunc legata dicũtur in
conſequẽtiam etiam nomina debitorum cõtẽta ſub
chirographis,vt eſt tex.in l.Lucius in prin.ff.de leg.2.
iuncta d.l.ſeruum.§.eum. Præterea in caſu occurrẽti
ſub verbis vniuerſalibus legati,de quibus ſupra,nõ ſo
lum contineri poſſunt nomina debitorum,ſed abſq;
dubio chirographa,quæ certo loco continentur, vt
dictum fuit,& optimè probatur in d.l.Lucius, & ibi
Bar.in prin.& in cõſequẽtiã etiam nomina debitorũ,
quæ ſub illis cõtinẽtur.d.l.ſeruum filij.§.eum, d.l.qui
chirographum,& d.l.qui filium,& conſequenter ac-
ceſſoriè eueniẽt debitorum nomina,vt ex dicẽdis in
34 fra in 3.dubio probabiţ.¶ Similiter † rñderi põt tex.
ĩ l.cum delanionis in fi.de ſuppellecti.lega.ibi.n.lega
uit domum inſtructam cum omnibus affixis, nõ aũt
cum omnibus,& quibuſcũq; rebus, & pecunijs; Nõ
obſtat etiam d.l.ſi mihi mœuia in prin.ff.de leg. 3.qa
ibi ſolum erant legatæ ſpecies particulariter, dicẽdo
etiam vniuerſas ſpecies,quæ in fundo erũt,& ſic deſi
gnatæ erãt ſpecies tm̃ per verba nõ apta continere iu
ra,& actiones,ſed ſpecies corporales:qua ꝓꝑ nõ conti
nẽtur nomina debitorũ,nec inſtrumenta,in quibus il
la cõtinebãtur,ſed aliud eſt in caſu noſtro, in quo te
ſtator vſus fuit illis verbis pręgnãtibus,oẽs,& quaſcun
que res,& oẽs,& quaſcunque pecunias:ſimiliter in
l.quæſitũ §.Papinianus, & in l.iij. ff.de fundo inſtr.
vxori legata fuerũt omnia,quę in domo erant,&
dicitur,ꝙ non debẽtur cautiones debitorũ,
neſq; ſeruorum,niſi teſtatorem cogitaſſe aliter
ruerit,ſed in caſu noſtro apparet,teſtatorem cogitaſ
ſe,vt cautiones debitorum etiam legatæ dicerentur
ex illis verbis,omnes,& quaſcunq; res,& oẽs,& quaſ
cunq; pecunias,adiectis vltra illa verba,omne mobi
le,& omnes mobilias,& oẽs res,quæ verba,& ſimi
poſſent facere, vt cautiones debitorũ legata dicẽ
tur per tex.in d.l.quæſitum.§.Papinianus cũ ſu
pra allegatis,tamẽ ex illis,& oẽs, & quaſcunq;
oẽs,& quaſcunq; pecunias,apparere dicetur
teſtatoris, ꝙ ipſe cogitauerit de cautionibus de
bitorum per prædicta,quæ nõ repeto,& ſic ille tex.
d.§.Papinianus retorqueri poteſt.¶ Vltimo non ob
ſtat,ꝙ teſtator mãdauit,pecunias omnes,& quaſcun
que,quæ eſſent,& reperirentur extare in bonis,& hæ
reditate teſtatoris, extra tñ domũ habitationis eiuſ
dicti teſtatoris,immediatè,& hoc eſt ſine mora,& ad
plus ſaltẽ infra vnũ menſem à die obitus ipſius dicti
cõuerti, & inueſtiri in emptionẽ aliquorũ bonorum
immobilium:quæ bona, & pecunias voluit iure præ
legati ſpectare ad hæredes,& ꝙ debeant bona ſicem
pta ſubiacere fideicõmiſſo facto in teſtõ, ergo ex
inferri videtur, ꝙ teſtator uoluit pecunias exigẽdas
debitoribus hæreditarijs,de quibus in chirographis
& literis cambij repertis in domo habitationis teſta
toris,ſpectare debere ad dominam Helenam,ſed ad
hęredes,ad quos voluit omnes,& quaſcũq; pecunias
exiſtẽtes extra domum ſpectare,& pertinere,
ſpõderi põt,ꝙ ex quo, vt ex præmiſſis probatum eſt,
literæ,& chirographa, & cõſequenter nomina debi
torum in illis contenta,quæ in domo reperta
tẽpore mortis teſtatotis,ſpectant ad vxorem,
cuniæ ſiue exactæ,ſiue exigendæ, & in alijs literis
chirographis comprehenſæ,quæ repertæ fuerunt
ſe extra domum,vt ſonãt,& dictant verba teſtamenti
inueſtiendæ ſunt,prout mãdauit teſtator,ſed,vt in
cto præſupponitur,quã plures alię pecuniæ erant
nominibus debitorum vltra eas,quas dixi,& proba
ad dominã Helenam ſpectare, ergo &c.¶ Secundum
dubium eſt,an bona mobilia,& ſuppellectilia tempo
re mortis teſtatoris reperta in illa domo, quæ empta
fuit poſt teſtm̃ gratia illius domus, in qua tempore
teſtamenti teſtator habitabat ſpectare debeant ad
ſam vxorem: In quo pro declaratione præſuppono,
ꝙ ea domus empta dicitur empta gratia illius domus,
ꝗ tẽpore teſtamẽti habitabat teſtator, & illi acce
35 † quod conſtat primo,quia per domum priorem
ſtator aditum intrinſecus habuit ad domum em
quo fit,vt domũ illã emptã portionẽ eſſe dom
ris dicendum ſit,& illi accedere,vt in l.prædijs
neas ff.de lega.3.item quia empta domus ſimul cum
priori domo in vſu teſtatoris,& ſuæ vxoris fuit,ergo
cenſetur priori domui accedere,& cõſequẽter appel
latione domus,quæ tp̃e mortis erit habitatio te
ris,abſq; dubio ꝯtineri dr̃ hæc domus empta d.§
neas,& in §.ꝗ domũ,l.ſi cui ædes, & ibi Bar.ff.de
facit tex.in l.qđ ꝯclaue,& ibi Bar.ff.de damno inf.
36 l.fi.ff.de ſeruitu.vrba.ꝑdio.¶ Præterea † ex bi
bus vicinis dominus,remoto pariete, põt vnã
facere, ſicut ex vna domo interiecto pariete

ædes cōſtituere,vt in l.ſi qs duas §.quod & in ædibus.
ff.cōmunia prædio l.quod in rerū §.ſi quis poſt ff. de
lega.j.l.ſi cui ædes ff.de leg.3.facit text.& ibi gl. in l.p̄-
dia §.ita legatū ff.de fun.inſtru.& in l.fi.§.caio ff.de li-
be.leg.cum gl.† & dicit Bar.in d.§.qui domum, ꝙ ad
hoc,vt domus vicina empta à teſtatore dicatur cede
re domui legatæ, nō reqrunt oīa ibi enumerata, ſed
ſufficit ſolus aditus,d.l.quod cōclaue,& ideò ipſe ibi
infert, ꝙ ſi teſtator aſſignet, vel leget vni ex ſuis filijs
domum ſuam principaliorem,per illum tex.habebit
omnia appēditia domus,quatenus teſtator in vſu ha
buit,& ſic etiam domum emptam,& hortum,& bal
neas ad vſum domus pricipalioris etiam ex ſolo adi-
tu deputatas:Ex quib⁹ infertur, ꝙ ex quo teſtator di-
xit,legando vxori res,pecunias, & alia, de qbus
in legato,quæ fuerint, & reperientur tempore mor-
tis teſtatoris ī domo habitationis teſtatoris,illa, quæ
fuerunt reperta non ſolum in domo, quā tēpore teſta-
menti habebat,ſed etiam quæ in domo acceſſoria, &
quā cōprehendit ſub illa priori domo,ſub legato ꝯ-
tinebuntur,quia verū erit dicere illa reperta fuiſſe in
domo ſuæ habitationis tempore mortis per prædi-
39 cta.¶ Præterea † cum teſtator vſus fuerit in caſu no
ſtro verbis futuri temporis, & ſe retulerit ad tempus
ſuæ mortis,videlicet q̄ fuerint,& reperientur,cōpre-
hendentur nō ſolū bona illa, quæ tēpore teſtamenti
in domo habitationis erūt,ſed ēt ea, quæ reperta fue
rint extare tempore mortis in illa domo, quæ erat tē
pore mortis habitationis teſtatoris,& conſequenter
omnia illa, quæ reperta fuerunt in domo principali,
ac etiam acceſſoria,de qua ſupra, per prædicta, & per
tex.in l.filiæ in fi.ff.de cōditio. & demō. & eſt optima
deciſio Bar.in l.ſi ſeruus §.qui quinque circa finem ff.
de leg.j.vbi ſub legato frumenti,vini,& aliorū,quę in
domo erūt tēpore teſtamēti,frumentū,vinū, & alia,
quæ fuerunt poſtea ſuppoſita, & ſubrogata loco eo-
rum legato continentur, facit, quod habetur in l. pen.
vbi eſt tex.no.ff.de fundo inſtru.l.qui filiū,l.ſi ita lega-
tū ff.de lega.3.l.quæſitum §.prædia eo.titu.l.ſi manci-
pia l.nomen §.filio,iunctis not.ibi per gl.eo. titu.l.fin.
ff.de optione legata cum gl.& plura allegat Rom.in
ſuo ſingulari.418.alias 415.fuit quæſitum &c.& opti-
ma eſt deciſio Bart.in l.placet in fin. ver.ff.de libe. &
poſthu.† vbi mouet quæſtionem,ſi teſtator iuſſit fie-
ri hoſpitale in domibus ſuis, & illud hoſpitale hære-
dem inſtituit, poſtea teſtator ſuperuiuens domos il-
las alienauerit,& alias emerit,determinat Bar.ꝙ licet
illa verba in domibus ſuis regulariter referantur ad
tēpus teſtamēti,vt in l.ſi ita cū ibi no.ff.de auro,& ar-
gento leg.tn̄ fauore inſtitutionis, & teſtamēti ꝯſeruā
di,& piæ cauſæ referūtur ēt ad domos poſtea emptas
per illū text. & cum hac deciſione pertranſit Roma.
in d.ſingulari,& habet per Sozi.ī l.j.in 5.not.ff.de reb⁹
dubijs,quod dictū,vt ꝑ plura oſtēſum fuit ſupra ī j. ar
ticulo in 3.argumento, procedit etiam in legato fa-
cto vxori,& perſonæ coniunctę:Sed in caſu noſtro le
gatum factum de bonis, quæ erunt in domo teſtato-
ris tēpore mortis ſuę,& legatum vſusfructus dictę do
mus facta fuerunt ipſi vxori, & quoad proprietatem
dictorum omnium legatum factum fuit piæ cauſæ,
videlicet hoſpitali S.Bartholomęi,ergo ſub iſtis lega
tis dicentur contineri domus empta ab ipſo teſtato-
re,& omnia illa bona mobilia, quæ tempore mortis
ibi reperta fuerunt, vt clara ēt vr̄ fuiſſe mens teſtato
ris reſoluti ex verbis teſtamēti colligitur, cū ipſe teſta-
tor præſertim quoad bona mobilia exiſtentia in do-
mo nō ſe reſtrinxerit ad illa, q̄ erūt in domo ad p̄ſens
habitationis teſtatoris, ſed ſimpliciter ad illa bona
mobilia,pecunias, & res, q̄ tēpore mortis teſtatoris ī
domo habitationis ſuæ reperient,ſeu erūt, & cū ī ver
bis nulla ſit ambiguitas,nō debet admitti volūtatis q̄
ſtio.l.ille,aut ille §.fi.ff.de leg.3. Prædicta ēt tangētur
plenius in ſequēti dubio.¶ Venio itaque ad tertiam
prīcipalē dubitationē,an ſub legato domus facto ho
ſpitali dicti S.Bartholomęi,& cōſequenter ſub lega-
to vſusfructus,& habitationis facto dictę vxori com
prehendatur domus nouiter poſt teſtm̄ factū empta,
& ex deſtinatione, & vſu teſtatoris priori domui ap-
plicata,vt ſupra,& coniūcta:& cōcludendo dico, do
mū illā emptā accedere domui priori, & ſub legato
40 contineri; primo † qa cū teſtator cōparauerit domū
vicinā cauſa prioris domus legatæ, vtq; illi accede-
ret,ſeu vt illius eſſet additamentum,quod cōſtare di
citur, quia in domū emptam per domum priorē adi
tum habuit,ſequitur,ꝙ domus empta legato domus
continetur,ar.tex.in l.prædijs §. balneas cum ſequēti
ff.de leg.3.per quem tex.inquit Bar.ibi, ꝙ ex aditu iu-
dicatur,an balneæ,vel hortus vicinus cedant domui
41 legatæ,& in §.Titio ea.l.dicitur, † ꝙ ex vſu teſtatoris
magis,quam ex emptione, & ex inſtrumētis emptio
num voluntas teſtatoris colligitur, an quid dicatur
cedere,ſeu contineri legato,& in §.domum in ead.l.
quærit Bart.an omnia,quæ in §.balneas & in d. §.qui
domū cōtinent,requirātur ad hoc, vt balnea vicina,
& propinqua domui legatæ cōprehendantur ſub le-
gato domus, videlicet, quod balneæ emptæ fuerint
cōmuni pretio, & ante teſtamentum factum, & alia,
de quibus ibi,& reſpōdet,ꝙ nō, ſed ſufficit ſolus adi-
tus de domo in balneas, ſeu in hortū per illū tex. ī d.
§.balneas,& in §.qui domum cū §.ſequenti, & ꝑ tex.
42 in l.quod cōclaue ff.de damno infecto : † Subdit etiā
Bar.in d.§. ꝙ ſtante conſuetudine, ꝙ maior natu ha-
beat domū principaliorem, is habere debebit ēt oīa
alia appenditia domus, quatenus teſtator in vſu ha-
43 buit.¶ Secundo † induco tex. notabilē in l. cū fund⁹
ff.de leg.2.vbi teſtator fundum nominatim, & ſic cū
ſuis demōſtrationibus iuxta l.ſi nominatim ff. de cō-
ditio.& demon.legauit,deinde poſt teſtm̄ factū adie-
cit aliquid fundo legato,puta emendo partē aliquā,
dicitur ibi,ꝙ id,ꝙ adiectum fuit,legato cedit, ſi mo-
do teſtator partem adiectam nō ſeparatim poſſedit,
ſed vniuerſitati prioris fundi adiunxit, nec refert, an
ſimpliciter fundum nominatim legauerit,an cum il
lis verbis,qui meus erit,certè text.non poſſet melius
quadrare caſui noſtro,quam faciat: & ſi diceretur il-
lum loqui in fundo, qui ſola deſtinatione patris fa-
milias cōſtituitur l.locus ff.de ver. ſigni. nos autem ī
domo legata, dico in hoc nō eſſe differētiā inter fun-
dum,& domum,vt eſt text.in l.quod in rerum §.ſi qs
44 poſt.ff.de leg.j.¶ Tertio † allego tex.in l.ſi ex toto ff.
de lega. j.in prin. vbi ſi ex toto fundo legato teſtator
partē alienaſſet,reliquam duntaxat deberi placet,qa
etiam ſi adieciſſet aliquid ei fundo,augumentum le
gato accederet,ecce ibi tex.ad literam. ¶ Quarto &
45 in indiuiduo ſic arguo, † quando teſtator fundū, vel
domum ipſius cum ſuis demonſtrationibus pię cau
ſæ legauit ēt cum illis verbis,qui meus eſt, ſeu q̄ mea
eſt, vel per alia verba ſolita denotare ſolum tempus
teſtamenti,& non mortis ad tex.in l.ſi ita,& ibi Bart.
ff.de auro,& argento legato, fauore piæ cauſæ lega-
tū continet omne id, quod poſt teſtamētū adiectum
fuit domui,ſeu fundo legato, vt colligitur ex verbis
Bart.in l.placet in vlti.verbis.ff. de liber. & poſthu.idē
& clarius voluit dominus meus Soz.in l.j.in 5.not.ff.
de rebus dubijs dicens, ꝙ ſub legato poderis facto ꝑ
verba, quæ ſolent importare tempus teſtamēti facti,
vt podere meū iux.d.l.ſi ita, & ibi Bar.in fi.q ſe remit-
tit ad dicta per eū in d.l.j.ff. de rebus dubijs, continet
etiā id,quod poſt teſtamētum factum adiectum fuit,
& emptū cauſa poderis, & hoc quando legatū factū
fuit

fuit piæ cauſæ, vt hoſpitali, vel eccleſiæ, ſed regulari-
ter ſecus ſm Bart. in d.l.j. idē ſi factum eſſet filio, nec
non quando eſſet factum coniunctæ perſonæ, vt vxo
ri, vt ibi latius per eū in 2. & 3. caſu, ex cuius verbis in
fertur, ꝙ doctrina Bar. in d.l. ſi ita per illum tex. non ꝓ
cedit in legato facto piæ cauſæ, aut filio, ſiue cōiun-
ctæ perſonæ, & refert Rogeriū ſic limitaſſe tex. in d.l.
ſi ita cū ſimilibus. In ꝓpoſito itaq;, quamuis teſtator
vſus fuerit verbis præſentis temporis, & quæ regula-
riter ſolēt referri ad tempus teſtamēti, dicēdo vſum,
& vſumfructum, & habitationē dictæ dom⁹ ad p̄ſens
habitationis dicti teſtatoris, vt ſupra, poſitæ, & cōfi-
natæ &c. tamen ex quo domum pro anima ſua lega-
uit hoſpitali, quoad ꝓprietatē, & vxori quoad vſum-
fructum, ſub legato debet contineri domus poſtea
empta, adiecta, & coniuncta domui legatæ gratia il-
lius domus, & vt eius additamentū, quod colligitur
ex aditu, vt ſupra: faciunt etiam ea, quę in alijs articu
lis dixi, ad q̄ me remitto, & hoc contingit fauore pię
cauſæ, & vxoris per prædicta, & arg. tex. no. in d.l. præ-
dia. §. affini. ff. de fundo inſtructo in ver. idem quæſiit,
ibi cum pleniſſima teſtatoris ergo affinem voluntas
ab eo quoque manifeſtetur, & in l. cū alienā, vbi Bal.
C. de lega. & habetur per Sozi. poſt Bar. in d.l.j. & in l.
ſi cognatis. ff. de rebus dubijs. ¶ Quinto, & fortius ar-
46 guitur, † nā quamuis ex verbis, quæ ſolent importa-
re tempus teſtamenti, vt ſunt verba præſentis tempo
ris, ſeu ꝓnomina meū, tuū, ſuū, & ſimilia, ſub legato
facto non contineantur futura, & rei legatę poſt teſta
mentum factū adiecta, ſed ſolum ea, quæ erant tēpo-
re teſtamenti ipſius teſtatoris, vt in l. ſi ita cum ibi no.
per Bar. & in l. fi. §. qui indiuiſam. ff. de legatis 2. & ī l.
ſeruū filij in prin. ff. de lega. j. & ꝓbant plura alia iura,
q̄ volunt inſpici debere ſolum ea, quæ erāt tēpore te-
ſtamenti ipſius teſtatoris, & non poſtea quæſita, quæ
iura ſupra ſæpe, & maximè in primo articulo allega-
ui, ītn̄ prædicta ſunt vera, quando eſſent expoſtfacto
acquiſita ꝑ ſe, & ē q̄ principaliter, ſecus ſi acceſſoriè,
& vt quoddam additamentum ad rem legatam, quo
niam tunc futura etiam, & quæ eſſent poſtea acquiſi
ta, vt accederent rei legatæ, licet non continerētur,
nec venirent, vt principaliter legata, tamen veniunt
vt acceſſoria, vt pulcherrime, & ſingulariter voluit
Roma. in ſuo ſingulari 506. alias 467. incipien. in l. ſi
ita &c. circa fin. per tex. not. in l. creditor, quæ eſt lex
finalis. §. caio. ff. de libera. lega. & ipſe dicit ſi debere
limitari, & declarari tex. in d.l. ſi ita cum ſimi. & facit
id, quod ēt voluit Bart. in l. ſerui electione in fi. ibi itē
contra. ff. de leg. j. l. item in fi. ff. de lega. 3. Sed in caſu
occurrēti teſtator poſt teſtamentū emit domū, vt eſ
ſet quid acceſſorium, & tāquam additamentū ad do
mum legatā, pro vt ex aditu cōſtat, & ex vſu teſtato-
ris per ea, quę dixi ſupra per tex. in d.l. prędijs. §. Titio.
§. balneas. §. qui domum, &. §. fin. cum gl. l. ſi cui cum
ſimilibus. ff. de leg. 3. ergo domus empta omnino di-
cetur comprehendi ſub legato domus, & ſi nō æquè
principaliter, ſaltem acceſſoriè, & hoc ex natura ac-
ceſſorij, cuius eſt ſequi in qualibet diſpoſitione ſuū
principale. c. acceſſorium de regu. iuris in 6. qđ ē ſum
mè notandū pro deciſione præſentis dubij. ¶ Sexto,
concluſio prædicta confirmatur ex tex. in l. quod in
rerū. §. ſi quis poſt. ff. de lega. j. præſupponendo, ꝙ lo-
quatur de fundo legato cum ſuis demōſtrationibus,
vt ibi fundo Titiano; itē id, quod dicit ibi de fundo,
habet locū in domo ſimiliter legata, vt ibi ī fi. verbis,
cum noſtra deſtinatione fundorū nomina, & dom⁹,
nō natura ꝯſtituerent: modo inquit ille tex. ꝙ ſi poſt
teſtamentū factū, in quo teſtator legauit fundū Titia
num, aliquā partē adiecit, quā illi fundo deſtinauit,
hoc eſt illi acceſſoriè adiecit, vt eſſet pars fundi, vt qa
vſus fuerit fundo ſimul cū illa parte, tanquā vnu[s fun-]
dus eſſet, ſic enim dicitur teſtator deſtinaſſe, vt in [d.l.]
p̄dijs §. Titio & §. balneas vſque ad finem, l. ſi cui [ff. de]
leg. 3. l. cū fundus ff. de leg. 2. cum ſimili. allega. [...]
parte, dicit tex. ibi ī d. §. ſi quis poſt, ꝙ pars adiecta [fun-]
do, & illi deſtinata exigi poteſt vnā cū fundo ab [...]
legatario, & hoc nō eſt ex alio, niſi quia pars illa ad[ie-]
cta fuit, vt fundo legato accederet, vt etiā clariſſim[e]
hoc voluit tex. notabilis in d.l. cum fundus: quæ [...]
ligentia eſt de mente Bar. vt refert, & ſequitur So[z.]
l. ſerui electione in fin. in pen. col. ibi ſecunda co[n]
ſio ff. de lega. j. ¶ Nec aduerſantur ea, quæ ipſe So[z.]
dicit ibi in tertia concluſione, quia loquitur, quād[o]
teſtator dixiſſet, lego fundum meum, vel vſus fuiſſet
verbis præſentis tēporis, & pars, quæ fuiſſet acquiſita,
& empta, principaliter, & non acceſſoriè fuiſſet ad[ie-]
cta, ſecus ſi acceſſoriè, vt per Rom. ī d. ſingula[ri]
& ꝑ p̄dicta. Præterea ea, q̄ dicit Soz. ī d.l. ſerui [...]
procedūt, quādo teſtator ſic legādo legaſſet p[iæ cau-]
ſæ, vt pro anima, ſicuti factum fuit in terminis [...]
dictū fuit. ¶ Non obſtat etiam, ꝙ in caſu occurr[ēti]
teſtator ſe retulerit ad tempus teſtamenti, dicēd[o]
vnam domum ad præſens habitationis dicti teſtato-
ris cum alijs demonſtrationibus, quæ ſolum inclu-
dunt domum, prout erat tempore teſtamenti, ergo
ſolū debebitur illa domus, & nō alia empta, & prio-
ri domui adiecta per ea, quæ ſunt de mente Bar. Al[e.]
& aliorum cōmuniter, vt refert, & ſequitur Soz. ī d.l.
in fi. in tertia cōcluſione, Quia pluribus modis reſpō
detur, primo, ꝙ ex quo domus legata fuit pro anima
ipſi hoſpitali, ſeu ſocietati S. Bartholomei, & ſic ad
pias cauſas ad no. per Abb. & alios in c. relatū, & in c.
cū eſſes extra de teſt. per legiſtas poſt Bar. ī l. j. C. de ſa-
croſanctis eccle. cū domo legata venit, & cōprehē-
ditur ēt dom⁹ adiecta, & empta gratia prioris legatæ,
vt ē veriſſima doctrina cōmunis, quā ſupra retuli. Se-
cundo reſpōdetur, ꝙ cum domus empta fuerit ad[ie-]
cta domui legatæ, vt illi accederet, eiuſque eſſet addi-
tamentū, quod cognoſcitur ex aditu, ex deſtinatio-
ne, & vſu teſtatoris, vt ſæpe dictū fuit, ſequitur [ſub]
legato domus dicetur comprehēdi domus ad[iecta.]
Roma. in d. ſingulari, & ſupra comprobaui. Terti[o di-]
47 ci poteſt, † ꝙ illa verba ad præſens habitationis [oc]cu-
patam, muratam, taſſellatam, & balconatā cū [...]
& c. poſitam Bon. in d. capella, confinatā iuxta v[iam,]
iuxta ſer Iacobum, iuxta clauicā & c. ſunt omnia po-
ſita cauſa demonſtrationis, quæ non reſtringunt, ne[c]
ampliāt legatum, vt colligitur ex ijs, quę poſuit O[l-]
dradus in conſilio 47. quod conſilium eſt multū no-
tum, & allegabile, Ioan. Andr. in addi. ad Specu. in ti-
tu. de emptione, & venditione in §. j. verſi. ſi vero, &
optimè per Bald. in l. cum alienam C. de lega. Soz. in
terminis noſtris in d.l. ſerui in fin. in 2. col. in vltimo
notabili. Imol. in l. fi. §. qui indiuiſam, & ibi Pau. Ca[ſt.]
48 ff. de leg. 2. ¶ Eſt etiam aduertēdum, † ꝙ ex quo v[xo-]
ri vſufructuarię iniunctum fuit, ꝙ durante vſufru[ctu]
nequeat dotes ſuas ab hęredibus repetere, legat[um]
vſusfructus cenſetur factum in recompenſationem
dotium ſuarum, ſeu fructuū illarum, & ſic non fu[it]
gratuitū; Quo fit, vt latè debeat interpretari, vt atten-
datur tempus mortis, & non teſtamenti, vt eſt de me[n-]
te Caſtren. in d. §. qui indiuiſam, quē refert, & ſequi[tur]
Sozin. in d.l. ſi cognatis, quicquid voluerit ipſe Pau[l.]
d.l. ſerui, q in hoc malè fuit loquutus ſm Sozi. Vlte-
rius nō inſiſto ſuper hoc articulo, quia de illi⁹ verita-
te ſatis ex p̄miſſis conſtat, ex q̄bus reſponderi pōt o-
bus, quę in contrarium poſſunt allegari. ¶ Sup qui-
49 to dubio non eſt inſiſtendum, † quia mihi videt c[on-]
cludendū eſſe, qđ faſciculi, & ligna ad cōburendū
pore mortis inciſa, & à ſolo ſeparata, ſed nōdum

ſio amota, neque recõdita ad vxorẽ vſufructuariã pertineãt, ſed tanquã hr̃ditaria ſint hæredum, cũ ſtore mortis à ſolo fuerint diuiſa, & ſeparata, ar. tex. & ibi not. in l. ſi vſufructuarius meſſem in fi. ff. quibus mod. vſusfruc. amitt. l. itẽ veniunt §. itẽ non ſolum cũ ſequen. ff. de petitione hr̃ditatis, l. in lege falcidia placuit ff. ad l. falcidiã, iunctis ijs, q̃ habent in l. in fideicõmiſſariã ff. ad trebellia. l. pecunię §. hr̃ditas ff. de verbo ſignifica. ¶ Quoad quintum, breui vtar ſermone, concludẽdo, ius locãdi res ipſas ad vxorẽ vſufructuariam ſpectare, ad hr̃des verò proprietarios nequaquã, tex. in l. arborib⁹ §. vſufructuarius, in l. ęquiſſimũ ff. de vſufructu, & l. cũ antiquitas, & ibi gl. in verſi. contentiã, Bar. quoque, & alij C. de vſufructu. ¶ Circa ſextũ, & vltimũ dubiũ ſimiliter paucis vtar, nã cõcludendum eſſe arbitror, † ꝙ ſtantibus his, q̃ in alijs dubijs determinata fuerũt ad fauorẽ p̃fatæ dictæ dominæ Helenæ vſufructuarię, & pręcipuè ẽt pręſuppoſita proteſtatione pro eius parte factam hęredibus in ſcriptis, ſi conſtare dicĩt de moleſtationibus, & turbationibus ab hæredibus ipſi vſufructuariæ cõtra mentem teſtatoris illatis, moleſtantes, & impedientes dicũtur priuati, ſeu priuatos eſſe declarãdum eſt prælegatis, & portionibus ſuis hæreditarijs, & ſi omnes fuerint, omnes quoque priuandi ſunt, & ſuæ portiones hæreditariæ, & prælegata facta eiſdẽ debent ſocietati S. Bartholomęi, prout diſpoſuit teſtator, applicari, & adiudicari. At ſi nõ oẽs, ſed aliqui ex eis, tũc illi tãtũ, q contrauenerũt diſpoſitioni teſtatoris, priuati, ſeu priuandi ſunt, & illorũ portiones alijs legatarijs, p legatarijs, & hr̃dib⁹ nõ ꝯtrauenientibus accreſcere debet, vt vocati ipſo teſtõ, & cõſequenter ẽt præfatę ſocietati, quæ dicĩt eſſe legataria, pro rata ſua: & cũ in hoc caſu nõ fuerint aſſignatæ portiones ſingulis legatarijs vocatis, oẽs pro virili dicẽtur vocati, ar. tex. & ibi in l. ſi pluribus ff. de leg. j. l. planè ĩ §. ſi cõiunctim. §. ſi eadẽ res inſtitu. de leg. l. j. C. ſi plures vna ſententia cũ ſimil. pluribus ibi allegatis p gl. Præterea cũ teſtator ĩ caſu moleſtationis, & priuationis nõ adiecerit, quis eſſet acquirendũ, profecto non ipſi vxori videtur acquirendũ, ſed cohæredibus ꝓ portionibus hr̃ditarijs, ar. d. l. planè §. ĩde dicit ff. de leg. j. vt vocat Bar. in l. vxorẽ §. hæres ff. de leg. 3. ſequit̃ Bal. notã in auth. cui relictũ C. de indicta vidui. tollen. in 3. col. Sed ex quo teſtator in caſu moleſtationis priuauit moleſtãtes, & turbãtes vxorẽ ĩ ſuo vſufructu, & in rebus illi relictis, & adiecit, ꝙ in locũ priuatorũ alij legatarij, & p legatarij, & cohęredes, q moleſtiã vxori non intulerũt, nec cõſenſerunt, dicanẽ, & ſint ſubſtituti, ſequit̃, ꝙ vnà cũ alijs legatarijs, & cohęredibus ipſa ſocietas omnino eſt admittẽda, tanquã vocata per ſupradicta, iuncta l. j. C. de his, quę pœnę nomine, & in §. ſi. inſtit. de leg. Probata igitur moleſtatione illata ipſi vxori, locus erit priuationi contra moleſtantes, & quod illis erat relictum titulo vel legati, vel inſtitutionis, erit applicãdum ijs, de q̃bus ſupra dictũ ẽ, nec aliquid ipſos cõtrauenientes excuſabit, cũ & ſi potuiſſent anteà fortè excuſari, tñ ex quo ipſis intimatũ, & proteſtatũ fuit ꝓ parte dictę do. Helenę legatarię, nul
53 lo modo potuerũt prętendere ignorãtiam, niſi iuris, & craſſam, † quę ipſos nullo modo poteſt excuſare ad l. iuris, & ibi not. C. qui admitti, & in l. bonorũ. ff. de bonorum poſſeſſ. l. regula. §. ſed facti. l. nec ſupina. ff. de iuris, & facti igno. & † ꝓteſtatio tãgens ius proteſtãtis, & alterius, ſi facta ſit ex iuſta cauſa, ꝓdeſt ꝓteſtanti, & nocet aduerſario. c. paſtoralis de offi. ordin. §. põt. 16. q̃ſt. 3. l. imperfectius. C. de annali excep. Ioan. Andr. & oẽs alij in c. cũ M. extra de conſti. Bar. Ale. & oẽs, in l. non ſolũ §. morte. ff. de noui oper. nuntia. vbi inter cętera in ſecunda principali quęſtione in verſi. circa ſecundũ concludunt, ꝙ quãdo prohibitus, ſeu notificatus tenet̃ aliq̃d nõ facere, ſed credebat ex aliqua cauſa ſibi id facere licere, & ꝓteſtetur ſibi mediãte iudice, ꝙ id nõ faciat, talis ꝓteſtatio nocet illi, & prodeſt proteſtanti, quãdo ipſe fuit ꝓteſtatus, allegãdo cauſam proteſtationis, quę oĩa cõcurrunt in caſu, de quo agitur, ergo &c. & hęc pro nunc ſufficiant. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Relictum à patre filiabus non nuptis dotis nomine dicitur relictum, & de illo vt de dote iudicatur, ſi mentio aliqua de matrimonio, ſeu de nuptijs facta fuerit.*

2 *Et ſub ſtatuto loquente de dote, eiusq; lucro comprehenditur.*

3 *Relicta pro dote, & dotis cauſa non veniunt in reſtitutionem fideicommiſſi vniuerſalis ſimpliciter facti.*

4 *Hypotheca prior tempore præfertur poſteriori, quamuis ambæ factæ eſſent ſub cõditione, & cõditio poſteris eſſet prius adimpleta, quam conditio prioris, vel conditiones vtriuſque fuiſſent ſimul adimpletæ, quando conditiones eſſent caſuales, vel mixtæ, non autem merè poteſtatiuæ.*

5 *Cõditio mr̃imonij, ſiue nuptiarũ nõ ẽ merè poteſtatiua, ſed mixta.*

6 *Conditionis etiam merè poteſtatiuæ euentus in pignore, ſeu hypotheca promiſſioni dotis adiecta retrotrahitur ad tempus promiſſionis, neque tempus implementi attenditur.*

7 *Subſtitutio facta hoc modo illi, vel illis decedentibus ſine filijs ſuperſtitem, vel ſuperſtites ſubſtituto, dicitur reciproca compendioſè facta, & num. 8.*

8 *Subſtitutio reciproca apta poſt aditam hæreditatem, & pupillarem ætatem continere fideicommiſſarias ſubſtitutiones importatur per illa verba, ſuperſtitem, & ſuperſtites ſubſtituo.*

9 *Subſtitutio compendioſa facta per verba communia ſimpliciter ſub conditione mortis abſque dinumeratione temporum, & diſtributiuo quandocunque, etiam matre exiſtẽte in medio, valet ſemper, & omni tempore ſolum vt fideicommiſſaria, & non vt directa, niſi ſubſtituti eſſent filij teſtatoris, vel aliæ perſonę, quæ ex præſumpta mente matrem excluderent.*

10 *Hæres grauati per fideicom. reſtituere legitimam, & trebellianicam detrahit.*

11 *In legitima iure naturæ debita filiæ computantur dotes illi à patre datæ, ſeu relictæ.*

12 *Subſtitutio facta alicui decedenti ſine filijs per ingreſſum monaſterij deficit, & euaneſcit.*

13 *Renunciatio oĩbus, & quibuſcunque bonis, & iuribus hr̃ditatis alicuius in dubio quibus, & ad quorũ vtilitatẽ facta cenſeat.*

14 *Cõfeſſio, & liberatio facta per teſtatorẽ ad fauorẽ alicuius põt reuocari, niſi fuerit iurata, vel niſi teſtator in teſtõ dixerit ſe iuraſſe, ac etiã niſi facta eſſet, p̃ſente illo, ad cui⁹ fauorẽ tẽdebat.*

15 *Liberatio legata alicui præſenti, & acceptanti habet vim pacti de non petendo, & reuocari non poteſt, ſecus facta abſenti.*

16 *Legatum animo compenſandi factum reuocari non poteſt.*

EPITOME.

RELICTVM à patre filiabus, quę nupſerint, dicitur ex cauſa dotis relictum, & ſub ſtatuto loquẽte de dote, dotisq; lucro comprehenditur.

In ꝓmiſſione dotis priorẽ habẽs hypothecã p̃fert̃ hñenti poſteriorẽ, q̃uis cõdõ ꝓmiſſioni p̃dictę adiecta fuerit pri⁹ ĩpleta in eo, q poſteriorẽ hẽret hypothecã.

Subſtitutio facta hoc modo, illi, vel illis decedẽtibus ſine filijs ſuperſtitem, vel ſuperſtites ſubſtituo, dicitur reciproca compendioſè facta.

Legatum rei, ac etiam liberationis, & abſolutionis factum in recompenſationem aliquarũ rerum, legatario pręſente, & acceptante, non poteſt reuocari.

CONSILIVM XLV.

ET ſi de ſimplici fuerim ſubſcriptione requiſitus, tamen illotis, vt ita dixerim, pedibus ad has nuptias nolui accedere, & poſt terga prudentium meſſorum veſtigia illorũ ſequens,